

20.11.2024

LAUSUNTO

Vastaanottaja: Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

Viite: VN/24938/2024

Asia: Ehdotus maa- ja metsätalousministeriön asetukseksi Ruokaviraston maksullisista suoritteista vuonna 2025

Luomuliitto ry kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Olemme saaneet tietoomme, että Ruokavirasto ehdotti perusmaksuksi 275 euroa. Se tarkoittaisi 90 euron korotusta kaikille niille toimijoille, joiden perusmaksu oli edellisessä laskussa 185 euroa, kaikille muille 65 euron alennusta. Esitys osoittaa kylmää piittaamattomuutta luomualan järjestöjen toistuvasti esittämää huolta kohtaan sen suhteen, että jatkuvasti kohoavat tarkastusmaksut ovat johtaneet siihen, että varsinkin monipuolisesti toimivat luomutuottajat, joilla tarkastusaika on paljon pidempi kuin yhden tuotantosuunnan harjoittajilla irrottautuvat valvonnasta eikä Luomu 2.0 toimenpideohjelman ja Suomen CAP-tavoitteiden toteuttamisessa edetä.

Kiitämme, siitä, että asetusehdotukseen ei ole suoraan otettu Ruokaviraston ehdottamaa perusmaksua. Muistiosta ilmenee, että maa- ja metsätalousministeriö on havainnut luomutuotannon ja luomutuotteiden myynnin kääntymisen laskuun ja haluaa tukea toimijoita jatkamaan tuotantoa, kiitämme siitä. Pelkkä luopujien määrän vähentäminen ei riitä, vaan monipuolisesti eri tuoteryhmien luomutuotanto ja elintarvikejalosteita valmistavien toimijoiden määrä tulee saada nousuun.

Luomuliiton syyskokous 6.11. 2024 teki kannanoton luomualkutuotannon tarkastusmaksujen poistamisesta kuluvan CAP-kauden loppuun saakka. Koko esitys täältä <https://www.luomuliitto.fi/ajankohtaiset/luomuliiton-syyskokous-ehdottaa-luomualkutuotannon-tarkastusmaksujen-poistamista>

Mikäli tämä ei ole mahdollista esitämme muutoksia laskutusperusteisiin, joilla maksut veloitetaan alkutuottajilta. Ja ehdotamme, että tarkastusmaksujen kulunmuodostuksen ja veloituksen tarkastelua jatketaan, kun tehdään luomuvalvonnan organisoinnin kokonaisuudistusta, joka on tarpeellinen hallintouudistuksen edetessä ja jo vuonna 2026 ELY-keskusten muuttuessa elinvoimakkeuksiksi.

Ehdotamme muutoksia, jotka rohkaisivat nykyisiä luomutuottajia valmistamaan jatkojalosteita ja laajentamaan tuotantoaan uusille luomutuotannon sektoreille, kuten keruutuotanto ja mehiläistarhaus sekä madaltaisivat uusien toimijoiden kynnystä ilmoittautua luomuvalvontaan, on hyvä aloittaa pienestä ja laajentaa hallitusti. Paluu yhteen perusmaksuun (220 euroa kaikille) on tervetullut, mutta emme voi hyväksyä, että perusmaksun hinnan nosto ja tuntimaksun hinnan nosto kasvattavat erityisesti pienikokoisten monimuotoisesti toimivien kasvintuotantotilojen ja maatilalla tapahtuvaa jatkojalostuksen harjoittaville tilojen maksutaakkaa edelleen.

Ehdotamme, että Ruokaviraston hinnastoon kirjataan pieniä toimijoita ja eräitä tuotantosuuntia tukeva maksuhuojennus. Sillä saataisiin kavennettua suurten ja pienten

tilojen välistä eroa sen suhteen minkä verran tila saa luomukorvauksesta tukea toiminnalleen. Samalla tuettaisiin luomutoimijoita, jotka eivät pienuutensa, tai tuotantosuuntansa vuoksi, pysty hakemaan luomusitoumusta ja saamaan luomukorvausta ollenkaan.

Ehdotamme huojennuksen toteuttamiseen seuraavia vaihtoehtoisia tapoja:

Vaihtoehto 1: Mehiläistarhaajilta, omilta mailta keruutuotantoa harjoittavilta ja pinta-alaltaan alle 30 hehtaarin maatiloilta laskutetaan pelkästään tuntikorvaus 156 euroa, jokaiselta alkavalta puolelta tunnilta.

Esimerkiksi, jos toimijoita olisi yhteensä 1000 julkisista varoista tarvittaisiin 220 000 euroa.

Vaihtoehto 2: Mehiläistarhaajilta, omilta mailta keruutuotantoa harjoittavilta ja pinta-alaltaan alle 30 hehtaarin maatiloilta laskutetaan perusmaksu 220 euroa, ei tuntikorvausta. Esimerkiksi, jos tällaisia toimijoita olisi 1000, ja heidän tarkastuksensa kestäisi yli 1 h 30 min alle 2 tuntia, tuntiveloitus 1,5 x 156 euroa, yhteensä 234 euroa, julkisista varoista tarvittaisiin 234 000 euroa.

Ehdotamme maksuasetuksen kohtaan Luonnonmukaisen tuotannon sertifiointin osa II, kohdat II.1 - II.7, hinta 129 euroa tunnilta.

Kantamme on, että kaikista kohdan II merkinnöistä ei pidä periä maksua.

Esimerkkejä tilanteista, jotka sertifiointin myöntäjän tulee kirjata ilman erillistä maksua:

Mehiläistarhaus

Mitkä eläinlajit kotieläintilalla ovat luomuvalvonnassa, jos tilalla on useampia tuotantoeläinlajeja.

Kasvintuotannon osalta

- keruutuotanto
- suojavyöhykenurmilla laiduntaa toisen tilan luomueläimiä ja vain se osa pelloista on valvonnassa
- tila viljelee luomuvihanneksia osalla peltoalastaan
- kasvihuonetuotanto on luomuvalvonnassa, ei peltoviljely

Kaikki edellämainitut merkinnät lisäävät luotettavuutta ja helpottavat toimijoiden ja tuotteiden ostajien välistä sujuvaa tiedonvaihtoa.

Ruokaviraston hinnastoon tulee kirjata mitkä kohdan II lisämaininnat ovat maksuttomia ja mitkä ovat maksullisia.

Perusteluita ja laskuesimerkkejä

Ruokavirastosta saadun tilaston mukaan vuonna 2019 luomuvalvonnassa oli 1275 luomutilaa, joiden pinta-ala oli alle 22 ha, mikä oli kolmasosa luomutilojen määrästä. Yli 22 ha alle 40 ha kokoluokan tiloja oli 960, osuus noin 20 prosenttia, joten alle 40 hehtaarin tilojen osuus oli puolet. Keskikoko 2019 oli 60,9 ha. Vuoden 2024 ennakkotiedoissa keskiarvo on 77,6 ha. Keskiarvo hämää kuvittelemaan, että luomutilat ovat melko suuria.

Tilamäärä on laskenut, mutta edelleen pinta-alaltaan pieniä tiloja on, ja juuri ne tuottavat marjoja, vihanneksia, perunaa sekä elintarvikejälösteitä kuluttajamarkkinoille. Pienet tilat ovat kykenevämpi sopeutumaan markkinoiden muutoksiin kuin suuret vilja- ja kotieläintilat.

Pienemmillä tiloilla pystytään muuttamaan viljeltävien kasvien valikoimaa nopeammin ja siten vastaamaan seuraavaan ruokajärjestelmään kohdistuvaan kriisiin, jolloin on tärkeää, että myös luomutoimijat ja -jalostajat ovat tuottamassa ruokaa kuluttajille. Kriisinkestävä järjestelmä ei voi rakentua vain muutaman ison toimijan varaan.

Tarkastusmaksu on yksi erityisesti luomutuotantoon liittyvä kuluerä, jota luomusitoumuksen luomukorvauksella halutaan kompensoida. Vuonna 2021 tarkastusten laskutusperuste muutettiin tuntilaskutukseksi, siitä alkaen hinnat ovat nousseet joka vuosi. Jatkuvat korotukset ovat johtaneet tilanteeseen, jossa pienikokoisten tilojen tarkastusmaksu viljeltyä hehtaaria kohden on kasvanut huomattavasti. Noin 40 hehtaarin kokoluokasta ylöspäin tilat ovat hyötyneet tuntilaskutuksesta. Hehtaaria kohden laskettu tarkastuskustannus on pienentynyt, ja muiden kustannusten kattamiseen käytettävä rahamäärä on pysynyt samana tai kasvanut.

Esimerkki Kuinka suuren osuuden luomutarkastusmaksu vie 160 e/ ha luomukorvauksesta

A. Kesäaikainen tarkastus, yksi tai kaksi myyntikasvia, tarkastusaika yli 1 h 30 min - alle 2 h

Vuonna 2020, ennen tuntiperustaista laskutusta luomukorvauksesta jäi muihin kuluihin	Peltoala ha	Vuonna 2025 perusmaksu 220 e + 2x156 e	Vuonna 2025, luomukorvauksesta jäisi muihin kuluihin	Alle 30 ha:n tilalla huojennus 1 / 2, muihin kuluihin jäisi
147	25	532	139	148 / 151
151	100	532	155	

*v.2020 tilan perusmaksu 140 e + 7,5 e/ha valvonnassa oleva hehtaari

B. Kesäaikainen tarkastus, monipuolisesti eri viljelykasveja, lisäksi tilan tuotteista valmistettujen jatkojalosteiden tarkastus, tarkastusaika yli 3 h alle 3 h 30 min

Vuonna 2020, ennen tuntiperustaista laskutusta luomukorvauksesta jäi muihin kuluihin	Peltoala ha	Vuonna 2025 perusmaksu 220 e + 3,5 x156 e	Vuonna 2025, luomukorvauksesta jäisi muihin kuluihin	Alle 30 ha:n tilalla huojennus 1 / 2, muihin kuluihin jäisi
144,50	25	766	129	138 / 151
150,50	100	766	152	

*v.2020 jalostuksen tarkastuksesta veloitettiin kasvintuotannon tarkastuksen lisäksi 60 euron korvaus.

Janne Rauhansuu
Luomuliiton hallituksen puheenjohtaja

Susann Rännäri
Luomuliiton toiminnanjohtaja